

Antón Costas

Alguna cosa segur que hem après

Des de fa mesos, quan en el crepuscle del cap de setmana m'assec a escriure aquesta columna, ho faig amb la intenció d'abordar algun dels reptes europeus i globals que condicionen el nostre progrés econòmic i social i als quals no fem l'atenció adequada. Però aquest impuls inicial acaba cedint a la temptació de parlar d'*ai-xò nostre*. Avui m'ha passat el mateix.

Des de fa tres anys vivim tancats amb una sola joguina. Si a la novel·la de Juan Marsé la joguina era el sexe, en la nostra és el *procés*. Encara que, ben mirat, també té alguna cosa a veure amb el sexe, però amb el dels àngels. Perquè, com després diré, ningú no sap del cert de què parlem quan parlem d'independència si, alhora, volem continuar pertanyent a la Unió Europea i a l'euro.

Una manera d'escapar d'aquest joc obsessiu i diabòlic hauria estat deixar que els ciutadans expressessin les seves preferències polítiques en unes noves eleccions. Però s'han defugit com gat escaldat. S'ha buscat en la negociació partidista allò que les urnes no van concedir el 27-S, segons una frase eloqüent de l'expresident Artur Mas.

Aviat veurem l'efecte d'aquesta fugida de les urnes. Però probablement hi ha una cosa que se'n ressentirà immediatament. És el bon ordre institucional i administratiu. La tempestuosa manera en què s'ha arribat al pacte d'investidura, i el seu contingut mateix, suscita dubtes raonables que no presagien l'estabilitat política necessària per al bon funcionament institucional i el govern quotidià de la cosa pública.

En aquestes circumstàncies polítiques gens plàcides, quins ensenyaments es podrien extreure de la convulsa vida política catalana dels últims tres anys que puguin servir de guia per al nou Govern de la Generalitat?

Dit amb bona fe, veig quatre lliçons que poden ser útils i àmpliament compartides:

Primera. No es pot governar només per a una part de la societat. En una societat pluralista com la catalana, la independència és un objectiu socialment di-

visiu. Totes les eleccions que hi ha hagut fins ara, i també totes les enquestes d'opinió, mostren que l'opció majoritària és l'aspiració a millorar l'autogovern, no la ruptura. Sens dubte, la independència és una aspiració política legítima. Però no pot constituir la prioritat absoluta del nou Govern, si no és a risc de donar pas a la fractura social.

Segona. Les regles de funcionament

La forma com s'ha arribat al pacte d'investidura suscita dubtes raonables que no presagien estabilitat política

democràtic es poden canviar, i s'han de canviar, quan és necessari; però no es poden trencar unilateralment a conveniència d'una part. Com ha assenyalat per unanimitat en dues ocasions recents el Tribunal Constitucional, no hi ha res a la Constitució que impedeixi una consulta a Catalunya. Però ha de fer-se d'acord amb les normes democràtiques de l'Estat de dret acordades a la Constitució. Aquestes

normes no són una qüestió merament formal que es pot obviar quan es creu que és per una bona causa. No existeix cap pretès mandat democràtic que estigui per sobre de l'Estat de dret. Aquest ha estat una conquesta fonamental de la democràcia davant l'arbitrarisme dels estats aristocràtics i autoritaris dels segles passats. A més, quan es trenquen aquestes normes de forma unilateral, es legitima d'altres a fer el mateix però en sentit contrari.

Tercera. Les decisions polítiques unilaterals i il·legals, com la resolució del 9-N del Parlament, tenen conseqüències negatives. Com passa amb els mals hàbits i alguns fàrmacs, les seves conseqüències pot ser que no siguin evidents immediatament, però a mitjà i llarg termini acostumen a ser lesives per a l'economia i el progrés social. Estem davant el que els clàssics anomenaven les conseqüències no desitjades de les decisions pròpies, que no per no desitjades deixen de ser menys reals.

Quarta. La independència absoluta, amb el que significa de creació d'un Estat-nació-clàssic, no és compatible amb la pertinença a l'euro, a la Unió Europea i als organismes internacionals. De fet, si llegim el que no diu la declaració del Parlament del 9-N, aquesta conseqüència està clara també per als que van redactar i van votar aquesta resolució. Es pot ser com l'Estat Lliure de Baviera dins de l'Estat federal alemany, però Baviera no pot ser un Estat independent de l'Estat alemany i continuar dins la Unió Europea.

En espera que futures eleccions revelin les preferències polítiques del conjunt de la societat catalana, crec que el nou Govern de la Generalitat hauria de tenir en compte aquests quatre ensenyaments. No es tracta que renunciï a la seva aspiració política, sinó que no la converteixi en prioritat absoluta i sàpiga fer-la compatible amb la preferència majoritària d'obtenir un millor autogovern però sense arribar a la ruptura. En el debat d'investidura el nou president de la Generalitat s'ha compromès a governar per a tothom. A aquesta promesa hem de lliurar-nos per tornar a l'interès comú. ●



MESEGUER

A. COSTAS, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona

Josep Oriol Pujol i Humet

Refugiats i vulnerabilitat social

El nostre país es prepara per acollir part dels refugiats que arriben a Europa. Aquesta solidaritat ha d'anar a càrrec del conjunt de la societat i no dels més febles. Aquestes persones passaran uns primers mesos en centres i pisos d'acollida adaptant-se a la realitat del país i acompanyats per afavorir una desitjable integració.

Ara bé, la veritable integració es donarà en una segona etapa, quan els infants passin a ser un més de l'aula, quan els adults s'ofereixin per als insuficients llocs de treball que la nostra economia ofereix, quan vagin al metge de forma ordinària, etcètera. És en aquests moments quan l'Estat de benestar ha de redimensionar-se per als nousvinguts.

J.O. PUJOL I HUMET, director general de la Fundació Pere Tarrés

La integració arribarà quan l'atenció a aquestes famílies no suposi una sobrecàrrega més als serveis socials que actualment ja no tenen prou recursos per atendre els beneficiaris habituals. La integració no pot quedar a l'atzar d'unes dades macroeconòmiques positives que puguin absorbir noves peticions d'ocupació. No podem fer com si aquesta crisi no hagués deixat persones crònicament fora del sistema productiu o sense habitatge estable.

Uns mínims criteris d'equitat han de preveure l'ineludible redimensionament del sistema de benestar social. Els costos imprescindibles per atendre els nousvinguts no han d'assumir-los els beneficiaris actuals o uns treballadors socials als quals se'ls demana més del que poden, sinó aquella economia financera que té força beneficis i tributa ben poc o gens.

La redistribució dels petits beneficis socials entre els més vulnerables és el germen de la xenofòbia, dels enfrontaments violents, de la no integració i del sorgiment de forces polítiques radicals. Els que reivindiquem l'acollida solidària d'uns refugiats expulsats per la violència dels seus països no podem deixar de condemnar el frau fiscal, ni la corrupció que impedeix dotar la societat d'uns recursos necessaris per atendre els més febles. La solidaritat que ara promou l'acollida de refugiats s'ha de mantenir en el temps fins a la plena integració. I per poder-ho fer, són necessaris més recursos econòmics i humans que no haurien de suposar una sobrecàrrega a les rendes del treball ni al consum bàsic. Acollir amb dignitat les persones refugiades exigeix una tributació més alta a les grans fortunes i en especial a l'especulació financera. ●

Pilar Rahola



Espanya, nova pantalla

La posada en escena de Rajoy estava molt ben calculada. Sol, greu, circumspecte, sense permetre preguntes –ves quina sorpresa!–, amb aires de salvació nacional i al bell mig del debat d'investidura al Parlament per marcar paquet estatal davant la perfídia catalana. Com d'altres tantes vegades davant el procés català, el president del Govern esgrimia les seves armes: no a tot, aplicació severa dels instruments de l'Estat, llei, bla, bla..., el frontó. I sempre amb la mateixa dualitat: ni una sola proposta política i totes les amenaces legals possibles.

Diumenge, doncs, quan es va presentar Rajoy per tornar a recordar que Espanya era una, indiscutible, indissoluble, incolora, inodora i insípida, semblava un dia més dels molts dies que hem acumulat en aquests darrers anys de revolta dels somriures. L'Estat no es movia, Rajoy no es movia, Espanya no es movia i el món havia deixat de girar.

Tanmateix, en realitat tot s'havia mogut, i el que abans era un president de Govern inflexible utilitzant la força de l'Estat per impedir el debat territorial, ara era un president en l'abisme, amb tots els números de jubilar-se de

Fins avui Catalunya no tenia ningú a l'altra banda del telèfon, i avui n'hi ha uns quants que s'hi volen posar

la Moncloa, amb la seva crida de salvació menyspreada per tots menys per Rivera –que mai no perd l'oportunitat de guanyar el PP en patriotisme arnat–, i amb la certesa exposada que utilitzava Catalunya per intentar salvar-se. Pedro Sánchez li ha dit que no, a Pablo Iglesias ni el troba quan el busca, i després l'envia a parlar amb el president Puigdemont, i encara que li donen suport els sorolls mediàtics, cada dia és més un president fallit de..., com va dir Gabilondo, “un Estat fallit”.

Res no ha canviat respecte al conflicte català, i tanmateix, ha canviat molt. I no només perquè Podem ha col·locat la fitxa del referèndum sobre el tauler sinó perquè el PSOE també vol distanciar-se de la inflexibilitat pepera. I si el procés català es manté fort, sòlid i sense esquerdes importants, estic convençuda que s'obrirà el debat espanyol. Per descomptat, no som a les portes d'un canvi radical de paradigma espanyol en la qüestió territorial, ni és gaire de confiança el PSOE, amb els barons i les seves misèries. Però fins avui no teníem ningú a l'altra banda del telèfon, i avui n'hi ha uns quants que volen posar-s'hi. I el que és encara millor, els que no volen agafar el telèfon català queden com el que són: inflexibles, colonials, antics.

Per això mateix, la declaració de Rajoy de diumenge, malgrat la transcendència ombrívola que va voler atorgar-li, va ser més a prop de la paròdia que de l'amenaça. Cosa que no significa que no pugui fer mal durant la seva interinitat, però el seu temps està acabant com també acaba una mirada espanyola carpetovetònica i intolerant. Han entrat nous jugadors a la partida, alguns vells s'han mogut de posició, i els inamovibles estan perdent totes les mans. Catalunya avança. Espanya es mou. ●